

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТЕХНОЛОГІЯМ ВИРОБНИЦТВА

В статті розглянуті окремі аспекти обґрунтування загальнодидактичних та професійно орієнтованих вимог до змісту профільного навчання старшокласників технологіям, а також запропоновано систему принципів згідно яких необхідно здійснювати відбір змісту навчального матеріалу для профільного навчання старшокласників технологіям виробництва.

Ключові слова: профільне навчання, технології виробництва, старша школа, принцип відбору змісту профільного навчання.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток технологій в усіх галузях виробництва, який відбувається в наш час викликає якісні зміни змісту й характеру праці робітників. Окрім того запровадження у виробництво нової техніки й технологій, становлення й розвиток ринкових відносин та нових форм господарювання, зростання обсягу знань про перетворення матеріалів, енергії й інформації в інтересах людини вимагають підвищення рівня технологічної підготовки підрастаючого покоління. Отже технологічна підготовка старшокласників має бути зорієнтованою на вивчення нових виробничих процесів, до яких включаються інформаційно-комунікаційні та інші сучасні засоби виробництва (автоматика, робототехніка, лазерна техніка тощо). Зокрема технологічна підготовка старшокласників покликана забезпечити: ґрунтовне оволодіння ними знань про закономірності проектної, техніко-технологічної та побутової діяльності, спираючись на знання з основ наук на рівні загально виробничих закономірностей; всебічне ознайомлення з професією, що відповідає їхнім індивідуальним можливостям; формування здатності мобілізувати свої потенційні творчі можливості в різних видах діяльності; ознайомлення із новітніми технологіями та перспективами їхнього розвитку в обраній галузі виробництва.

У зв'язку з цим перед загальноосвітніми навчальними закладами стоїть досить складне завдання, адже профільним навчанням в Україні нині охоплено 66% старшокласників, зокрема навчання за технологічним профілем посідає друге місце серед інших навчальних профілів, поступаючись лише природничо-математичному профілю, хоча ще 5 років тому технологічний профіль був першим у цьому списку. За технологічним профілем сьогодні навчається 128 тис. учнів старших класів [4; 9]. За наказом МОН України від 20.05.2003 р. за № 306 на вивчення технологічного профілю відводиться 5 (+1) година на тиждень [6, с.181].

У зв'язку з цим Кабінет Міністрів затвердив Державний стандарт базової і повної загальної освіти, а МОН України видало ряд нормативних документів [13], ведуться пошуки прогресивних технологій профільного навчання старшокласників [14, с.16-20; 15, с.5-7] та його організації в старшій школі [16], розробляються профільні програми та ін.

Аналіз основних досліджень та виділення невирішеної проблеми. Разом з цим сучасний стан організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах переважно базується на стереотипах, не завжди враховується особистісно-орієнтована парадигма української освіти. Специфіка профільної технологічної освіти в сучасних інструктивно-нормативних і методичних документах іноді подається без належного наукового обґрунтування. Немає чітко сформульованих завдань і кінцевої мети здійснення навчально-виховного процесу за технологічним напрямом у загальноосвітніх навчальних закладах. Все це ставить перед науковцями та вчителями – практиками важливу проблему – вдосконалення технологічної підготовки старшокласників.

Аналіз наукової та методичної літератури показує, що проблемі вдосконалення технологічної підготовки старшокласників в системі загальної середньої освіти присвячені численні розробки вітчизняних і зарубіжних учених-педагогів, зокрема: з політехнічних принципів навчання учнів П. Агутова, Ю. Васильєва, В. Мадзігона; з трудового та профільного навчання учнів А. Вихруща, Н. Калініченко, О. Коберника, Г. Левченка, О. Ляшенка, В. Моргуна, А. Самодрин, Г. Терещука, О. Шпака та ін.

© Чубар В. В., 2013

Проблемі відбору змісту освіти для середньої загальноосвітньої школи приділено значну увагу в дослідженнях Н. Бібік, М. Богуславського, М. Бурди, Н. Буринської, С. Гончаренка, В. Загв'язинського, Л. Зоріної, В. Краєвського, Ю. Мальованого, І. Осмоловської, О. Савченка, А. Хуторського та ін. Так, наприклад, В. Загв'язинський в авторській інтерпретації розкриває сучасне розуміння сутності, структури, розвивального впливу принципів навчання й пропонує порівняльні характеристики сучасних систем навчання та рекомендації про способи проектування і реалізації навчальної системи у рамках предметних та з інтегративних курсів [4], а О. Савченко – досвід реформування української освіти: уроки і її подальший поступ [13, с.2-6].

Окрім того загальні концептуальні засади проблеми вдосконалення технологічної підготовки старшокласників по філософських і психолого-педагогічних напрямках постійно розкриваються на різного рівня зібраннях фахівців та в наукових працях [2].

Ми зупинимось на окремому аспекті вище зазначеної проблеми, який ще не одержав належного розв'язання у педагогічній науці та практиці – визначенні принципів відбору змісту профільного навчання старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів технологіям виробництва.

Мета статті. Отже метою статті буде розробка системи принципів відбору змісту профільного навчання старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів технологіям виробництва. Актуальність даної проблеми пов'язана із швидкою зміною технологій виробництва, а отже вимагає постійної роботи освітян по вдосконаленню змісту навчальних програм та їхнього навчально-методичного забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Спрямованість профільного навчання на потреби розвитку особистості передбачає пряму залежність змісту навчальних програм та навчально-методичного забезпечення від вікових та індивідуальних особливостей старшокласників. У цьому напрямі переважають педагогічні технології, побудовані на основі активізації й інтенсифікації діяльності учнів. Зокрема, Г. Селевко пропонує одну із активних моделей навчання за принципом активності старшокласників в навчальному процесі, в тому числі і під час вивчення технологій виробництва. Її сутність – сприйняття старшокласниками явищ, які вони вивчають, їхнє осмислення, аналіз і застосування. Цей підхід передбачає якість навчальної діяльності, що характеризується високим рівнем мотивації, усвідомленою потребою в засвоєнні знань і формуванні вмій [14]. Всі ці особливості навчального процесу необхідно врахувати при відборі змісту профільного навчання старшокласників.

Одним із важливих аспектів формування змісту профільного навчання старшокласників є його структурування, яке сприяє реалізації принципу природовідповідності у навчально-виховному процесі. З реалізацією принципу природовідповідності в навчання, а відповідно і структуруванням змісту освіти, пов'язана проблема інтеграції цього змісту, як системо твірною компонента методичної системи профільного навчання старшокласників [11, с.15].

Окрім того при відборі змісту профільного навчання старшокласників технологіям виробництва необхідно врахувати, що в Концепції профільного навчання у старшій школі зазначається, що профільне навчання ґрунтується на таких принципах: диференціації (розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, інтересами, потребами, здібностями й нахилами); варіативності, альтернативності й доступності (освітніх про-

грам, технологій навчання і навчально-методичного забезпечення); наступності та неперервності (між до профільною підготовкою й профільним навчанням, професійною підготовкою); гнучкості (змісту і форм організації профільного навчання, у тому числі дистанційного; забезпечення можливості зміни профілю); діагностико-прогностичній реалізації (виявлення здібностей учнів з метою їхньої обґрунтованої орієнтації на профіль навчання) [7, с.4].

Як зазначає С. Горбулівська профільне навчання в старшій школі має реалізуватися на основі принципу особистісно-зорієнтованого навчання, яке зможе розширити можливості старшокласників у виборі власної освітньої траєкторії. Профільне навчання має здійснюватися також на принципах гуманізації та гуманітаризації, розвитку індивідуальних особливостей, залишаючи старшокласнику право на самотність та унікальність. Процес навчання зорієнтованої особистості старшокласника має забезпечити формування самостійності, ініціативності, творчості, впевненості у собі, дослідницького стилю роботи, культури пошуку. Тобто, профільна школа, має надати необхідну інтелектуальну допомогу старшокласникам щодо розвитку креативних здібностей та інтелектуальних запитів [2, с.32]. Реалізація такого навчального процесу вимагає відповідного доповнення до навчальних програм та навчально-методичного забезпечення.

Ж. Сабадаж зазначає, що до принципів профільного навчання відносять: фуракація (розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки; інтересами, потребами, здібностями і нахилами); варіативність й альтернативність (освітніх програм, технологій навчання і навчально-методичного забезпечення); наступність та неперервність (між профільним навчанням і професійно-технічною підготовкою); гнучкість (змісту і форм організації профільного навчання, у тому числі дистанційного, забезпечення можливості зміни профілю); діагностико-прогностична реалізація (виявлення здібностей учнів з метою обґрунтованої орієнтації їх на профіль навчання) [12, с.42-46]. Ці особливості навчального процесу необхідно врахувати під час відбору змісту профільного навчання старшокласників технологіям виробництва.

Окрім того при відборі змісту профільного навчання старшокласників технологіям виробництва необхідно враховувати принцип цілісності педагогічного процесу [5] – це вихідні положення, керівні ідеї, нормативні вимоги, які визначають зміст, форми, методи, засоби і характер взаємодії в цілісному педагогічному процесі та носять характер загальних вказівок, правил, норм, що регулюють весь процес. За визначенням В. Сластьоніна, це базові положення, що відображають основні вимоги до організації педагогічної діяльності, вказують на її спрямованість, допомагають творчо підійти до побудови педагогічного процесу [15, с.83-85].

При визначенні принципів відбору змісту профільного навчання старшокласників технологіям виробництва необхідно також врахувати загальні вимоги до змісту навчального матеріалу, зокрема: науковість, фундаментальність наукових знань, гуманітаризацію освіти, системність та наступність у конструюванні змісту навчального матеріалу; єдність змістової і процесуальної сторін навчання, що реалізується через корисність знань для практичної діяльності людини та контекстному оволодінні навчальним матеріалом.

Отже при визначенні принципів відбору змісту профільного навчання старшокласників технологіям виробництва будемо виходити із наступних положень:

✓ профільне навчання – вид диференційованого навчання, який передбачає врахування освітніх потреб, нахилів, здібностей учнів, створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті, структурі та організації навчального процесу [7, с.3];

✓ профільне навчання спрямоване на оволодіння старшокласниками навичками самостійної дослідницької та пошукової діяльності, на розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних та соціальних якостей, а також прагнення до саморозвитку та самоосвіти;

✓ профільне навчання спрямоване на вироблення в старшокласників здібностей, які забезпечують творче, новаторське ставлення до праці, адже вміння аналізувати, звичка

творчо підходити до організації праці, технологічного процесу, прагнення шукати й знаходити способи й засоби підвищення продуктивності праці завжди буде супроводжувати працівника будь-якої галузі.

Виходячи з вище зазначених загально-дидактичних та професійно орієнтованих вимог, ми пропонуємо відбір змісту навчального матеріалу для профільного навчання старшокласників технологіям виробництва здійснювати згідно:

1. Принципу науковості, який передбачає насиченість змісту навчального матеріалу об'єктивними фактами, поняттями, теоріями, які відповідають сучасному рівню і розвитку технічної науки та формування на цій основі наукового світогляду та світосприйняття. Принцип вимагає розкриття причинно-наслідкових зв'язків явищ, процесів, проникнення в їхню суть, переходячи від зв'язків простих, очевидних, до більш загальних, складних і глибоких. Старшокласники повинні пізнавати технології виробництва в історичному розвитку, боротись з новим зі старим. Реалізувати цей принцип можна через впровадження у зміст навчального предмету інформації про нові досягнення в науці, техніці. Принцип науковості визначає необхідність підвищення теоретичного рівня навчального предмету, утвердження провідної ролі теоретичних знань при формуванні умінь і навичок.

2. Принципу відповідності змісту навчального матеріалу вимогам науково-технічного прогресу, який визначає необхідність відображення в навчальному предметі теоретичних відомостей про сучасний стан та перспективи розвитку обраної технології виробництва.

3. Принципу доступності, який передбачає відбір змісту навчального матеріалу відповідно до вікового рівня та підготовки старшокласників, їхніх індивідуальних особливостей. Він передбачає виклад навчального матеріалу на такому рівні, щоб старшокласники мали можливість його засвоїти при певному напруженні власних сил. Це стимулює розвиток їхнього мислення, пам'яті, волі. При цьому поняття доступності не слід ототожнювати з поняттям спрощеності матеріалу, оскільки це створює неправильне уявлення про процеси і явища, що може завдати безперечної шкоди старшокласникам. Доступність навчального матеріалу передбачає раціональне визначення обсягу знань і умінь, а також глибини розкриття суті понять, законів, теорій, фактів.

4. Принципу наочності змісту навчального матеріалу, який будемо вважати похідним від принципу доступності, адже чим насиченішим є унаочнення заняття, тим доступнішим буде пояснення нової теми. Він спирається на провідну роль зорових аналізаторів у сприйманні зовнішнього світу, адже за їхньою допомогою людина отримує від 80 до 90% інформації. Використання наочності потрібно підпорядкувати певній меті, розвитку самостійності і активності старшокласників з урахуванням їхніх вікових особливостей. Вона має бути змістовою, естетично оформленою, відповідати психологічним закономірностям сприймання, не використовуватися як самоціль, а вдало доповнювати матеріал, що вивчається.

5. Принципу системності і послідовності у змісті навчального матеріалу, який забезпечує формування знань, умінь і навичок у певній системі та порядку, щоб кожний елемент навчального матеріалу логічно пов'язувався з іншим, а нові знання спиралися на засвоєні раніше і створювали фундамент для засвоєння наступних знань. Шляхи реалізації принципу вбачаємо у: розподілі змісту навчального матеріалу на окремі логічно об'єднані частини та послідовності їхньої реалізації; спонуканні старшокласників до засвоєння системи знань, умінь і навичок з кожного розділу та програми в цілому; використанні завдань для систематизації й узагальнення засвоєних знань після вивчення кожної теми, розділу, цілого курсу.

6. Принципу розвиваючого характеру знань, який спрямований на всебічний розвиток і саморозвиток особистості старшокласника, виявлення і розвиток його індивідуальних здібностей і нахилів, професійно значущих якостей, інтелектуального і творчого потенціалу особистості. Це обумовлює необхідність відбору змісту навчального матеріалу так, щоб виробити в старшокласників можливість самостійно здобувати і поповнювати свої знання, творчо використовувати їх в подальшій пізнавальній і практичній діяльності, розвивати розумові прийоми, зокрема аналіз і синтез, індук-

цію і дедукцію, абстрагування і узагальнення, порівняння, розкриття суперечностей та ін. Принцип знаходить втілення у спрямуванні змісту навчального матеріалу з технологій виробництва на забезпечення змін в інтелектуальній, емоційно-вольовій і дієво-практичних сферах старшокласників. Їхній саморозвиток забезпечується самостійним виконанням практичних й індивідуальних завдань, що носять елементи пошуково-дослідницького та творчого характеру, створенням оптимальних умов, що найбільше сприяють цьому процесу. Всебічний розвиток природних обдарувань, нахилів та інтересів дає старшокласникам можливість вільно пересуватися у потоках інформації різного рівня складності (перехід від репродуктивного рівня засвоєння знань до конструктивного, а згодом і творчого).

7. Принципу зв'язку теорії з практикою, який опирається на загальновідомі істини: ефективність і якість навчання перевіряється, підтверджується і коректується практикою; практика – критерій істини, джерело пізнавальної діяльності та галузь застосування результатів навчання; ефективність формування особистості залежить від залучення її в трудову діяльність і визначається змістом, видами та формами останньої. Таким чином професійна спрямованість змісту навчального матеріалу полягає у можливості застосування отриманих знань і поєднання теоретичної підготовки з виробленням необхідних практичних навичок. Цей принцип направлений на формування в старшокласників внутрішньої потреби до самовизначення, саморозвитку, самореалізації.

8. Принципу урахування суб'єктивного досвіду старшокласників, який дає можливість максимально індивідуалізувати і диференціювати навчання за рахунок вибору необхідного для конкретного індивідуума змісту навчального матеріалу, при цьому індивідуальний суб'єктивний досвід старшокласника постійно збагачується у процесі навчання. Як зазначає, В. Луценко, при використанні цього принципу процес засвоєння знань стає суб'єктно значущим, наповненим для старшокласників особистісним значенням, почуттями зафіксованими в його суб'єктному досвіді [8].

9. Принципу диференціації навчання, який забезпечує творчий розвиток кожного старшокласника, враховуючи потреби, інтереси, мотиви, нахили, вікові особливості, індивідуальні та особистісні якості. Цілями індивідуально-диференційованого підходу можуть бути: усунення прогалин у знаннях і вміннях старшокласників; формування самостійної активної пізнавальної діяльності, навичок науково-дослідної роботи; глибше засвоєння знань, що виходять за межі навчальної програми тощо. Принцип диференціації навчання реалізується через створення альтернативних програм, розробкою різнорівневих пізнавальних завдань у залежності від рівня розвитку пізнавальної самостійності учня. Індивідуальні потреби саморозвитку задовольняються через науково-дослідницькі завдання; виконання творчих проєктів; участь у конкурсах тощо.

10. Принципу варіативності змісту навчального матеріалу, який передбачає ситуацію вибору, яка є прерогативою самої особистості старшокласника і тим самим сприяє формуванню його активності, самостійної та творчої ініціативи, надає можливість кожній особистості чітко визначити сферу своїх професійних інтересів. Варіативний підхід до змісту навчального матеріалу з технологій виробництва означає: різноманітність, диференціацію вправ і завдань; вибір обов'язкової і додаткової літератури при вивченні технологій, підготовці до семінарів та практичних занять; вибір тем для доповідей, рефератів; вибір способів опрацювання навчального матеріалу. Отже варіативний підхід дає право особистості на навчання у відповідності зі своїми особливостями, здібностями, інтересами, життєвими планами. Цей принцип вимагає: визначення в навчальній програмі обов'язкових для всіх учнів завдань для самостійної роботи і варіативних, котрі передбачають добровільний вибір ними змісту і форм їхнього виконання з урахуванням своїх інтересів, можливостей та перспектив; визначення обов'язкової і додаткової літератури.

11. Принципу ціннісно-орієнтованого характеру змісту профільного навчання, який передбачає так відбирати зміст навчального матеріалу, щоб зорієнтувати старшокласників на пріоритет способу над результатом діяльності. Необхідність

комплексного підходу до вибору способів (включаючи матеріальні і інтелектуальні засоби) своєї діяльності з маси альтернативних варіантів і до оцінки її результатів.

12. Принципу модульності профільного навчання, який передбачає уміння старшокласників самостійно працювати із запропонованою їм індивідуальною навчальною програмою, що включає банк інформації і методичне керівництво по досягненню поставлених дидактичних цілей.

Висновки. Запропонована нами система принципів відбору змісту профільного навчання старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів технологіям виробництва буде сприяти вдосконаленню методів розробки оптимальних навчальних програм для дисциплін з технологій виробництва та навчально-методичного забезпечення для них.

Перспективи подальших досліджень. Ми розглянули тільки окремих аспекти проблеми вдосконалення технологічної підготовки старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів. Подальшу роботу над цим аспектом бажано спрямувати на виявлення об'єктивних та суб'єктивних чинників, що впливають на формування змісту профільного навчання старшокласників технологіям виробництва.

Список використаних джерел:

1. Андрощук І. Лекційно-семінарська (практична) система навчання у трудовій підготовці старшокласників / І. Андрощук // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – №4. – С. 16-20.
2. Горбулівська С. Спрямованість навчання дисциплін природничо-математичного циклу на розвиток творчої особистості учня / С. Горбулівська // Матеріали Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції з міжнародною участю. Секція 1. – Суми : ІТМ* плюс, 2011. – 106 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р., документ №1392, чинний // Офіційний вісник України від 17 лютого 2012 року №11.
4. Дятленко С. Міжшкільний навчально-виробничий комбінат – центр підготовки до життя / С. Дятленко, Л. Шестаківський // Освіта України. – 14 серпня 2009. – № 59-60. – С. 5.
5. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпретация : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 5-е изд., стр. / В.И. Загвязинский. – М. : Академия, 2008. – 192 с.
6. Коджаспирова Г.М. Педагогический словарь : для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений / Г.М. Коджаспирова, А.Ю. Коджаспиров. – М. : Академия, 2001. – 176 с.
7. Концепція профільного навчання у старшій школі // Трудове навчання. – 2010. – №4 (28). – С. 3-7.
8. Книга вчителя трудового навчання (обслуговуючі види праці) : довідково-методичне видання / уряд. Н.Б. Лосина, Б.М. Терещук. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 608 с.
9. Луценко В.В. Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / В. В. Луценко ; Харківський держ. педагогічний ун-т імені Г.С. Сковороди. – Харків, 2002. – 186 с.
10. Орієнтовні тематичні плани з трудового навчання : 8-11 кл. – К. : Перун, 2007. – 55 с.
11. Організація профільного навчання в старшій школі / уряд. Н. Мурашко. – К. : Шк. світ, 2007. – 120 с.
12. Піддячий М.І. Теоретико-методичні засади підготовки старшокласників до професійної діяльності в умовах профільного навчання : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 – Теорія та методика трудового навчання / М.І. Піддячий ; Інститут педагогіки НАПН України. – К., 2010. – 41 с.
13. Сабадаж Ж. Профільна освіта старшокласників / Ж. Сабадаж // Завуч. – 2010. – № 17-18. – С. 42-46.
14. Савченко О.Я. Досвід реформування української освіти: уроки і подальший поступ / О.Я. Савченко // Шлях освіти. – 2010. – № 3. – С.2-6.
15. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: учебное пособие / Г.К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 360 с.
16. Сластенин В.А. Педагогика : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. ; под ред. В.А. Сластенина. – М. : Академия, 2002. – 576 с.
17. Шестаківський Л. Застосування модульного навчання в системі трудової та професійної підготовки школярів / Л. Шестаківський // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. – №2. – С. 5-7.

В. В. Чубар

Кировоградский государственный педагогический университет
имени Владимира Винниченко**ПРИНЦИПЫ ОТБОРА СОДЕРЖАНИЯ ПРОФИЛЬНОГО
ОБУЧЕНИЯ СТАРШЕКЛАССНИКОВ ТЕХНОЛОГИЯМ
ПРОИЗВОДСТВА**

В статье рассмотрены некоторые аспекты обоснования общедидактических и профессионально ориентированных требований к содержанию профильного обучения старшеклассников технологиям, а также предложено систему принципов согласно которым можно производить отбор содержания учебного материала для профильного обучения старшеклассников технологиям производства.

Ключевые слова: профильное обучение, технологии производства, старшая школа, принципы отбора содержания профильного обучения.

УДК [378.011.31+371.38]:53

Г. О. Шишкін

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ПОКАЗНИКИ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ ЗНАНЬ

У статті розглядаються питання оцінки сформованості інтегрованих знань з природничо-наукових та професійно-фахових дисциплін в системі підготовки вчителів технологій. Запропоновані показники і рівні готовності студентів до застосування інтегрованих знань в технічній та педагогічній діяльності.

Ключові слова: оцінка, професійна діяльність, критерії, показники, вчитель технологій, компоненти, інтеграція.

Постановка проблеми. У зв'язку з виникненням у країні ринку праці, особливого значення набуває проблема професійної готовності студентів до застосування інтегрованих знань у практичній діяльності. Сучасні умови розвитку суспільства характеризуються впровадженням у промисловість складної техніки, принципово нових прогресивних технологій. Складні технології вимагають від молодих спеціалістів вміння застосовувати в практичній діяльності інтегровані знання з декількох навчальних дисциплін. Підготовку молоді до сприйняття сучасної техніки та технологій необхідно починати зі школи. У зв'язку з цим, суспільство вимагає від педагогічних університетів нових підходів до вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів технологій.

Особливого значення у фаховій підготовці сучасного вчителя технологій набуває формування готовності молодого спеціаліста до застосування інтегрованих знань у педагогічній діяльності, що в свою чергу потребує розробки показників оцінки цієї готовності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових дослідженнях ще недостатньо уваги приділяється формуванню знань на основі міжпредметної інтеграції в системі підготовки майбутніх учителів технологій. Ефективність інтеграційного підходу у формуванні особистості фахівця можна пов'язати з такими поняттями, як «професіоналізм», «компетентність», «готовність».

У роботах М. Дяченко, Л. Кандибович професійна готовність студента трактується як особистісна якість та істотна передумова ефективної діяльності після закінчення вишу; це вирішальна умова швидкої адаптації до умов праці, подальшого професійного вдосконалення і підвищення кваліфікації [5].

У своїх дослідженнях, О. Коберник, Т. Бережинська, К. Дурай-Новакова виокремлюють такі основні компоненти готовності студентів, як мотиваційний (позитивне ставлення до педагогічної діяльності); змістовний (система педагогічних знань про форми, види і критерії їх здійснення); операційний (володіння способами і прийомами діяльності, необхідними ключовими компетенціями) [3; 6].

Сохань Л., Єрмакова І., Несен Г. розглядають такі компоненти готовності, як мотиваційний (відповідальність за виконання завдань, почуття обов'язку); орієнтаційний (знання і уявлення про особливості і умови діяльності); вольовий (самоконтроль, самооблізація, вміння керувати діями); оціночний (самооцінка своєї підготовленості і відповідності процесу вирішення задач) [5].

Ананьєв Б. стверджує, що готовність до професійної діяльності не може обмежуватися характеристиками майстерності, продуктивності праці, її якими в той момент, коли

V. V. Chubar

Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

**PRINCIPLES OF CONTENT SELECTION FOR SPECIALIZED
TRAINING OF HIGH SCHOOL STUDENTS FOR
PRODUCTION TECHNOLOGY**

The paper deals with certain aspects of common didactic and professionally oriented requirements as to the contents of profile teaching of technologies to high school students. The paper discusses the system of principles aimed at selecting the contents of didactic material for the organization of profile teaching of production technology to high school students.

Key words: profile education, production technology, high school, the principle of selecting the contents of profile education.

Отримано: 12.05.2013

відбувається відповідна діяльність. При оцінці готовності важливе значення набуває визначення внутрішньої сили особистості, її потенціалу та резерву, необхідних для підвищення продуктивності професійної діяльності в майбутньому [2].

Найбільшу увагу дослідники приділяють структурному аналізу компонентів готовності до професійної діяльності. Але зауважимо, що сьогодні у визначенні компонентів готовності не існує єдиної думки.

Авдеева Г. в дослідженнях структури психологічної готовності виділяє два основних компоненти: мотиваційний і операційний [1]. Мотиваційна складова включає мотиви вибору професії, особливості навчально-професійної мотивації, професійну спрямованість особистості. Операційний компонент відображає особливості системи саморегуляції професійної діяльності. Професійна психологічна готовність до діяльності має три основних рівня: високий, середній і низький. Основними критеріями для даної класифікації виявилися рівні сформованості основних структурних компонентів (мотиваційного та операційного) та їх взаємозв'язок; самооцінка професійної підготовленості; рівень професійної підготовленості.

Метою статті є аналіз науково-педагогічної літератури, наукових досліджень з проблеми оцінки навчальних досягнень та запропонувати показники і рівні готовності майбутніх учителів технологій до застосування інтегрованих знань в педагогічній діяльності.

Основний матеріал і результати дослідження. У сучасній моделі підготовки фахівців усе більшого значення набуває практична спрямованість теоретичних знань на основі інтеграції дисциплін фундаментальної та фахової підготовки. Фундаментальна підготовка з фізики майбутніх учителів технологій сприяє найбільш швидкому засвоєнню сучасної техніки, забезпечує професійну мобільність педагогів, що в умовах конкуренції на ринку праці стає актуальною.

На нашу думку, формування готовності студентів педагогічних університетів до практичного застосування інтегрованих знань складає одну з основних проблем підготовки майбутніх учителів і потребує ретельного аналізу. Дослідження готовності до застосування інтегрованих знань і динаміки її розвитку в процесі становлення майбутнього вчителя дозволить виявити і мобілізувати якісно нові резерви педагогічної праці, намітити траєкторію більш досконалої професійної підготовки. Забезпечення професійної мобільності, за рахунок застосування знань з багатьох навчальних дисциплін профільної підготовки спеціалістів є пріоритетним напрямком сучасної освіти. Навчальні програми підготовки фахівців передбачають підвищення рівня загальнотеоретичної підготовки та професійної спрямованості навчання.